

en general, totes les que hi ha en el Monestir, pels claustres i altres dependències; i que aquesta profanació perdurà durant els anys en què el famós monument fou oblidat.

Els vells del poble de L'Espluga, veí del Monestir, recorden haver vist la mainada vestida amb riquíssimes teles extretes dels vestuaris dels sepulcres, i de les quals avui no queden sinó fragments descomposats entre les runes que fa pocs anys es tragueren del creuer per reemplenar el sot que deixà al centre de l'església l'empostissat de l'antic chor.

L'interès d'aquests exemplars, a part de llur caràcter venerable, està en que són documents que expliquen pel clar les robes usades en els vestits d'aquella època per la gent noble del país, i, en certs aspectes, donen detalls sobre llur forma. — J. F. I T.

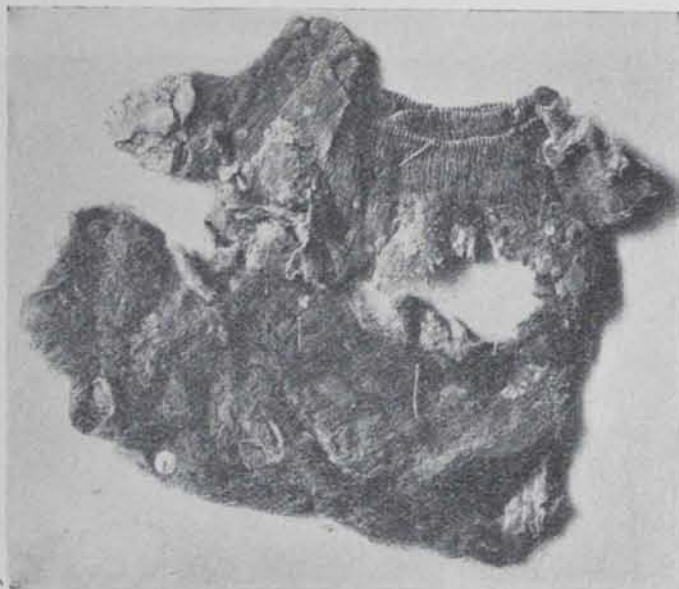

Fig. 676. — Fragment de glassa

Els draps d'Arras del Palau de la Generalitat i la sèrie anàloga del Palau Reial

A la capella de Sant Jordi del Palau de la Generalitat s'han conservat una sèrie de draps d'Arras inèdita (1), que cal aquí descriure amb motiu d'haver estat forrats de nou per acord del Consell Permanent de la Mancomunitat de Catalunya, i instalats en les sales de l'antic Palau. Cap document dels nombrosos trobats fins ara fa referència a la sèrie de què anem a parlar i en la què hi han representades escenes de la vida de Noè.

Els fets representats són els següents: a) Déu ordenant a Noè la construcció de l'arca (figs. 677 i 678); b) Noè amb sa família rebent la benedicció de Déu a la terminació del Diluvi (fig. 680); c) Ubriaguesa de Noè (fig. 682).

Resten després fragments d'altres tapissos trossejats durant els anys que ocupà el Palau de la Generalitat la Reial Audiència, època trista d'opressió en què la institució dominadora malmet l'edifici i el seu mobiliari al mateix temps que destrueix la memòria de la gloriosa institució catalana a què pertenesqueren. Aqueixos trossos pertanyen a dos altres draps. Un, format de dos fragments, representa el diluvi, la pluja caient abundosa, homes i feres barrejats negant-se mentre l'arca encara en el lloc on fou construïda espera que les aigües se l'enduguin (fig. 681). Altre fragment pertany a una representació de la construcció de la torre de Babel (fig. 683).

La sèrie està signada amb la marca ben coneguda de Guillem de Pannemaeker i la de la ciutat de Brussel·les, obligatòria des de 1528.

Part de una sèrie igual la posseeix la Casa Reial de Madrid. La diferència està només en les corones de flors que ornem els corns del tapís en les que, en la sèrie de propietat del Rei, hi han les armes reials tals com les que s'usaven en temps de Felip II, després de la pèrdua de Portugal, ornades del toïssó d'or; mentre que en la nostra sèrie hi ha un ornament floral aplicat i cosit sobre el fons llis de blau de cel de la corona. Els senyors Tormo i Sánchez Cantos han publicat la història de la sèrie reial (2) que anem a resumir.

Els tapissos conservats i inventariats al Palau reial, són tres: un, representant a Déu ordenant a Noè la construcció de l'arca (fig. 679), igual que el del Palau de la Generalitat; altre, els treballs de la construcció de l'arca (fig. 684), i un tercer la família de Noè, i els animals de tota espècie deixant l'arca que ha retrobat altra vegada la terra (3).

El document més antic sobre aquests tapissos és una carta del cardenal Grandela a Gonçal

(1) Vegi's sobre els draps d'Arras que ornaven el Palau de la Diputació general de Catalunya, MIRET I SANS I PUIG I CADAFALCH: *El Palau de la Diputació general de Catalunya*. ANUARI DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, MCMIX-X.

(2) *Los Tapices de la casa del Rey* N. S. Madrid, 1919, p. 109 i següents.

(3) En l'obra citada dels Srs. Tormo i Sánchez Cantos ha estat reproduït aquest tercer tapís.

Fig. 677. — Detall del tapís que representa a Déu ordenant la construcció de l'arca

Pérez, secretaris ambdós de Felip II, en què es parla d'haver-se enviat a Vandenesse, servent del rei que havia sortit cap a Flandes, «bordes de tapisceria para aquella que su Magestad manda hazer de la historia de Noé». Aqueixos «bordes de tapisceria» eren enviats en substitució d'un altre projecte ja per no haver plagut al Rey o ja perquè s'havien perdut els cartrons dels primers «bordes» projectats (1563).

(Sèrie del Palau de la Generalitat)

(Dimensions: 4'7 × 3'90 m.)

Fig. 678. — Tapis representant a Déu ordenant la creació de l'arca

Les orles s'havien proposat en altra forma diferent de l'actual: devia haver-hi, segons una carta de Grandela, «unos redondos que podran poner en las dichas zenefas, así en los cantones como en medio de l'altura se podran poner algunas figuras de la historia de la Biblia que conformaran con la tapiceria». Una composició d'aqueixa mena hi ha efectivament en la sèrie de la història d'Abraham, també de la Casa Reial d'Espanya, mentres que en la que ens ocupa hi ha una sèrie d'animals, molts de la fauna americana, reproduïts del natural d'un estil ben diferent del representat en la tapisseria, copiada segurament de les col·leccions zoològiques de l'Escorial, que és la que s'enviava en 1563 a Brussel·les.

En l'any 1565 la tapisseria estava en obra. En 1566 l'obra era acabada i el tapisser de Brussel·les Pannemaeker la retenia per dificultats en el pagament. En 1567 l'obra és transportada a Espanya. Després figura en diverses festes reials: en 1576, en l'entrevista entre Felip II

i D. Sebastià, rei de Portugal, a Guadalupe; a Sant Jeroni el Reial, de Madrid, en el jurament com a príncep d'Astúries de Felip IV, en 1608; en la recepció del príncep de Gales, Carles I, per Felip IV a Madrid, en 1623; en l'entrevista règia de la Illa dels Faisans, en 1659. Wanters diu (1) que Margarida de Parma volgué encarregar-ne una rèplica, per lo que el rei Felip II, son germà, dóna una autorització.

(Sèrie del Palau Reial)

Fig. 679. — Déu ordenant la creació de l'arca

Els cartons de les escenes historiades, segons els autors que extractem, foren fets per Miquel van Coxcyen, pintor flamenc al servei de Felip II dedicat a fer cartons pels tapissers de Brusel·les, autor també de la sèrie d'Abraham que posseeix la Casa Reial. L'atribució es funda no en documents, sinó en la comparació amb altres obres del mateix autor conegudes.

El document que parla de l'entrevista de D. Sebastià, rei de Portugal, i Felip II, a Guadalupe, descriu una gran sala «con diez paños de Su Majestad, de seda y oro riquísimos; la historia de Noé con su arca, diluvio, aves y animales».

(1) *Les tapisseries historiées à l'Exposition belge de 1880*. Brussel·les, 1881, pp. 82 i 83.

(Sèrie del Palau de la Generalitat)

(Dimensions: 5'30 × 3'93 m.)

Fig. 680. — Noè amb sa família rebent la benedició de Déu a la terminació del Diluvi

Aqueixa sèrie, no citada pel comte vidu de D. Joan en la seva coneguda obra (1), reduïda avui a tres tapissos, s'havia compost doncs de deu magnífiques peces, set de les quals són destruïdes o extraviades.

La sèrie del Palau de la Mancomunitat, que era indubtablement una rèplica de la primera, permet conèixer quatre tapisseries desaparegudes de la col·lecció reial: dues senceres i dues fragmentàries, havent-n'hi un de tema igual conservat en les dues sèries.

Coneixeríem així set tapissos de la sèrie de deu referida.

En la nostra col·lecció hi ha, a més, un tapís amb la representació d'una batalla (fig. 685). No pertany ni a la sèrie de la vida de Noè ni a la d'Abraham, sinó a la de Jacob, representant el saqueig de la ciutat on habitava Sique, raptor de Dina, filla de Jacob, emportant-se dones i criatures

(Fragments d'un tapís del Palau de la Generalitat)

Fig. 681. — El Diluvi universal

(1) CONDE VIUDO DE VALENCIA DE D. JUAN: *Tapices de la Corona de España*. Madrid, 1903.

(Tapis de la sèrie del Palau de la Generalitat)

Fig. 682. — Ubriaguesa de Noè

(Dimensions: 5,33 × 3,93 m.)

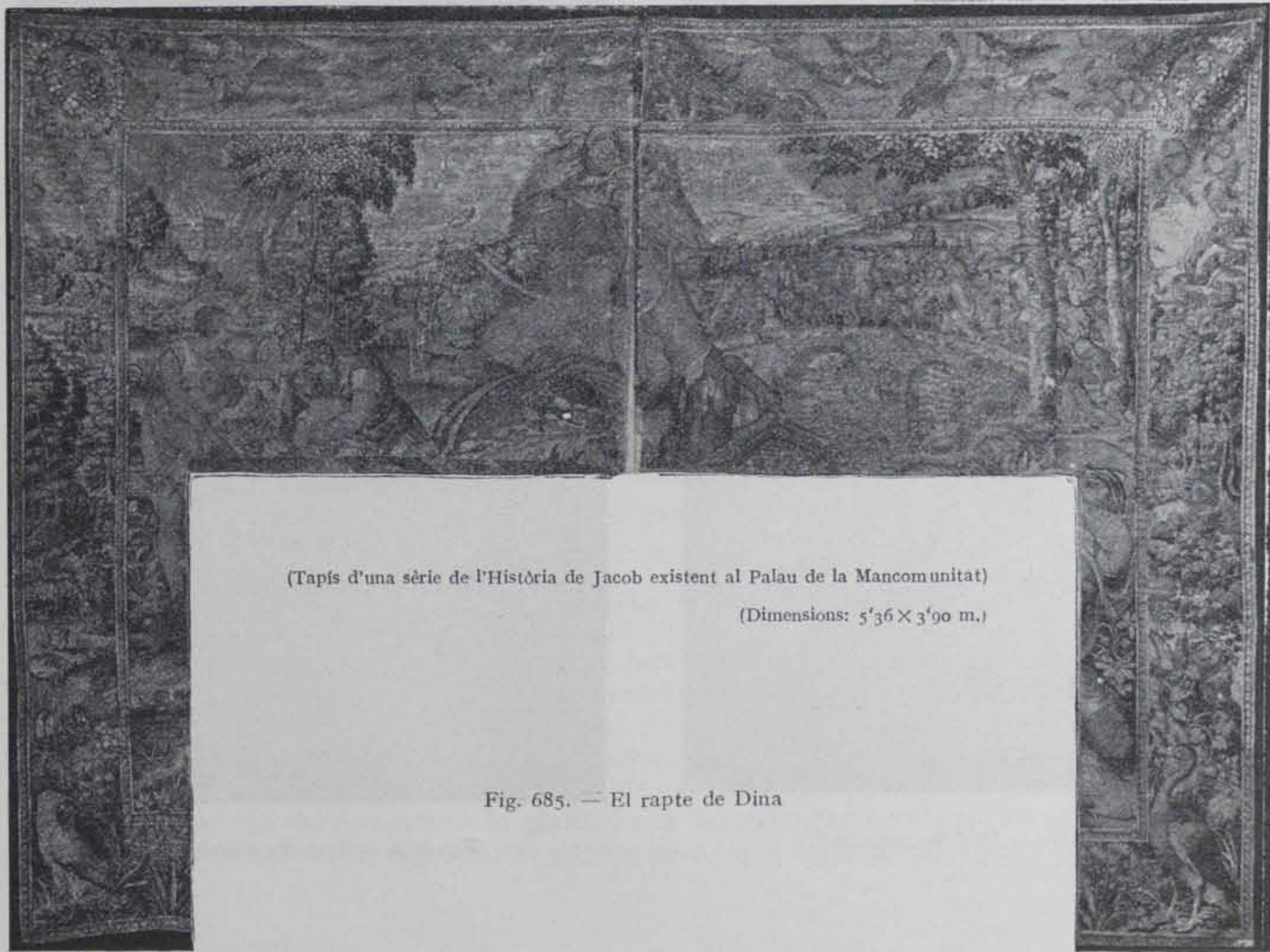
Fig. 683. — Construcció
de la Torre de Babel

(Fragment d'un tapis del
Palau de la Generalitat)

(Tapís de la sèrie del Palau Reial)

Fig. 684. — La construcció de l'arca

(Tapís d'una sèrie de l'Història de Jacob existent al Palau de la Mancomunitat)

(Dimensions: 5'36 × 3'90 m.)

Fig. 685. — El rapte de Dina

després d'occir als homes, sofrents encara de l'operació cruent de la circumcisió. Sembla obra del mateix pintor Miquel de Coxcyen, confirmant el presentiment de que degué existir tota una sèrie de composicions, il·lustració de gran part del Gènesi. Aqueix tapis fou partit i mutilat, faltant una banda central i un gran rectangle inferior. — J. P. i C.

Col·lecció de vidres esmaltats (segles XVIII-XIX)

Són especialment interessants les col·leccions de vidres esmaltats adquirides per la M. I. Junta de Museus de Barcelona durant els anys 1915 a 1920, perquè amb ells ve a representar-se d'una manera completa, en les nostres col·leccions, un tipus de vidre d'importació molt abundant a Catalunya, i especialment, segons observació personal d'alguns antiquaris, en les poblacions del litoral.

No coneixem en la bibliografia de la vidrieria europea, cap estudi dedicat a aquestes modestíssimes obres, que en llur mateixa modèstia tenen la causa que els estudiosos no se n'hagin ocupat.

Fig. 686. — Ampolla esmaltada

Fig. 687. — Ampolla esmaltada